

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE

Izhaja 1. in 15. dne v mesecu.
Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za član ne izvod po 1-10 Din.
Oglaš po ceniku.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Delavstvu Jugoslavije!

Polnih pet let že traja bratomorna borba med delavstvom, a med tem, ko stojijo obstoječe delavske organizacije v medsebojni borbi, se je buržuazija ujediniila in pritegnila vajeti in to tako,

da delavstvu skoro onemogoča golo življenje.

Izigrana je zakonska zaščita in zavarovanje delavcev, in izdani izjemni zakoni, ki postavljajo delavstvo v položaj podrejenih državljanov, otežkuje se delavstvu vstopanje v strokovne organizacije in razredni boj, med tem ko industrijska kriza že skozi leta sem seje brezposelnost, bedo in glad med tisoče in tisoče golih, bosih in brez strehe se nahajajočih družin. Gladovne plače se obdavčujejo, med tem ko se pusti ogromna bogastva in razkošje buržuazije neobdavčeno. V veliki meri je temu kriva

razdvojenost in neorganiziranost delavskega razreda.

Tako ne sme in ne more iti naprej! Ustvariti se mora velik in močan delavski pokret, ki bo delavski razred moral in znal vzeti v zaščito.

Da se to doseže, so se predstavniki dveh vrhovnih instanc delavskega pokreta: Centralni Radnički Sindikalni Odbor Jugoslavije in Glavni Radnički Savez Jugoslavije, kakor tudi Savez Grafičkih Radnika-ca Jugoslavije zedinili na splošnih smernicah, na podlagi katerih se

zedinili in postane nepremagljiva sila organizirani delavski razred v naši državi.

Oni so za izvedbo tega dela upostavili skupni akcijski odbor za izvedbo strokovnega zedinjenja. Ta odbor je sklenil, da se vrši 26., 27. in 28. septembra t. l.

kongres zedinjenja strokovnih organizacij s sledečim dnevnim redom:

1. Zedinjenje strokovnih organizacij:
 - a) Splošni gospodarski, ekonomski, socialni in politični položaj delavskega razreda in potreba zedinjenja (referent Lazar Stefanović, CRSOJ);
 - b) Mednarodne zveze zedinjenega strokovnega pokreta (referent Bogoslav K. Jošt, SGRJ);
 - c) Odnosaji strokovnega pokreta napram politiki in političnim strankam (referent Jova Jakšić, GRSJ);
 - d) Organizacija (statut) centralne strokovne instance (referent Bogdan Krekić, GRSJ).
2. Volitev uprave.
3. Tarifna in stavkovna politika (referent Stojan Stanković, CRSOJ).
4. Gospodarska in socialna politika in zakonsko zavarovanje delavcev (referent Vladimir Pfeifer, GRSJ).
5. Izvedba zedinjenja po posameznih savezih (referent Miodrag Manojlović, CRSOJ).

Ta kongres bo sestavljen iz enakega števila delegatov z obeh strani, kar dokazuje, da se ne misli na kako kapitulacijo, temveč na sodružno sodelovanje in na sporazum.

Delavci in delavke!

Obveščajoč Vas o tem, sodrugi in sodružice, Vas pozivljamo, da z vso svojo proletarsko silo pomagate ustvarjati zedinjenje; z pristopanjem v svoje razredne organizacije jih ojačajte in tako tudi ojačate naše napore,

da delavski razred izide iz tega mizernega položaja,

iz gladi, bede in politične brezpravnosti, v katerem se sedaj nahaja.

Naj živi zedinjenje delavskega razreda!

Akcijski odbor za izvedbo strokovnega zedinjenja:

Dragutin Bukvić, tajnik. Luka Pavičević, predsednik.
Vilim Haramina, Janko Petaković, Stojan Stanković,
Bogoslav K. Jošt, Bogdan Krekić.

Predstraže, naprej!

- Za ohranitev osemurnega delovnika!
- Za nedeljski počitek!
- Proti nočnemu delu v pekarnah!
- Za zaščito delavskih zaupnikov!
- Za pravično zavarovanje rudarjev!
- Za starostno zavarovanje delavcev!
- Za zavarovanje kmečkih delavcev!
- Proti krivičnemu obdavčenju delavstva!
- Za ureditev delovnega razmerja monopolcev in železničarjev!
- Za ukrepe proti brezposelnosti!
- Za ukrepe proti stanovanjski bedi!
- Za eksistenčni minimum!
- Za moč in ugled delavskih organizacij!

Neuspela rudarska pogajanja v Sarajevu.

Ker rudarji niso pristali, da se jim plače znižajo za 20 odstot., so se pogajanja razbila. — V državnih rudnikih je nastopilo brezpogodbno stanje.

Kakor smo že poročali, se je 17. in 18. avg. vršila v Sarajevu konferenca izmed Direkcije drž. rudnikov in delegatov rudarjev iz drž. rudnikov, ki je razpravljala o reviziji dosedanje kolektivne pogodbe. Glavni zastopniki direkcije so bili gg. dr. Turina in Tibold, rudarsko glavarstvo je zastopal g. Čubelić. S strani direkcije je bilo prisotnih še nekaj višjih uradnikov in ravnatelji posrednih rudnikov. Delavstvo je bilo zastopano po 30 delegatih iz državnih rudnikov cele države. Delavske zbornice so zastopali: sarajevsko Jova Jakšić in Franjo Ranšer, beograjsko in zagrebško Vjekoslav Bretković, ljubljansko Ivan Krušič.

Predlogi direkcije.

Zastopniki direkcije so takoj uvodoma, povdarjajoč krizo v rudarskih podjetjih, stavili predloge za revizijo pogodbe. Izjavili so samo, da odstopajo od ukinjenja premij starim delavcem in da jih mislijo celo zvišati od 60 na 100, od 80 na 150 in od 100 na 200 Din letno. Po končno formuliranem predlogu bi bila dajatev na moki s popustom sledeča: samci bi dobivali 20, oženjeni brez otrok 25 in oženjeni z otroci pa po 35 kg mesečno. Po tem predlogu bi delavec dobival mesečno sam 27 in pol kg moke na popust, dočim je dosedaj dobival 40 kg. Življenske potrebščine bi dobivali samo za storjeni šiht, ne pa za vse koledarske dneve, kakor do sedaj. Poleg tega bi se cena moki za dvakrat zvišala, tako da se bi čisto gotovo približala tržnim cenam, kar bi znašalo, da bi se popust na življenskih potrebščinah znižal od 9 na 5 Din dnevno. Popust za sladkor in mast bi istotako izgledal.

Zastopniki delavstva so zaprosili za informacijo o tem, kaj je direkcija poleg znižanja plač še podvzela, da postanejo državni rudniki rentabilni, ker izgleda, da rudniki trpijo pod različnimi političnimi, birokratičnimi in korupcijskimi uplivi. Nato je zastopnik direkcije izjavil, da so predvideni še drugi ukrepi, predvsem v tem pravcu, da se odpusti vse neproduktivne elemente po rudnikih.

Ob začetku popoldanske konference je dala delavska delegacija sledečo skupno

deklaracijo:

Na predloge Direkcije državnih rudnikov o reviziji rudarske kolektivne pogodbe, sklenjene v oktobru 1923, ki gredo za tem, da se rudarske plače znižajo za okoli 30 odstotkov, kar znaša letno okoli 50 milijonov dinarjev, dajemo sledeči skupni odgovor:

Nam ni mogoče sprejeti niti enega izmed predlogov direkcije in to iz sledečih razlogov:

Predlogi direkcije gredo za tem:

1. da se zamenja sistem plačevanja vseh družinskih doklad, in
 2. da se delavske plače znižajo.
- Kar se tiče izmenjave plačilnega sistema, kateri je bil uveden v izjemnem vojnem in povojnem času, bi se dalo razpravljati in to samo v tem slučaju, ako se na mesto tega uvede boljši in zdravjši sistem, a ne tako, da se delavske plače v celoti znižajo.

Direkcija predlaga kot prvo in edino sredstvo, da se stroški produkcije znižajo — znižanje plač. Med tem, ko je znanstveno in praktično dokazano, da je štedljivost z delavskimi plačami najslabša štedljivost in ne dovede do zaželenega cilja. Predno je mislila na znižanje že itak nizkih plač, bi direkcija morala odstraniti ene zapreke, ki so res krive, da državni rudniki ne morejo izdržati konkurenco s privatnimi rudniki, v katerih so delavske plače dokaj višje, kakor one v državnih rudnikih. Predvsem bi se moralo odpraviti birokratični sistem, kateri se je po vojni v državnih rudnikih uvedel, ki je drag in ki državnim rudnikom onemogočuje, da delajo tako, kakor bi gospodarsko in trgovsko podjetje edino moralo delati.

Nepovoljne železniške razmere in primanjko vanje vagonov povzročajo, da državni rudniki ne morejo v polni meri izkoristiti prosperiteto, vsled česar nastaja velika materialna škoda.

Radi raznih strankarsko-političnih namenov v državnih rudnikih je v rudarskih podjetjih več sto parazitov, ki žive na račun državnih rudnikov.

Z raznimi uplivi in privatnimi interesi se konzumu državnih rudnikov naprti roba, v katero se vložijo velike vsote, ki pa je po največ neporabna in propada.

Porastu vrednosti dinarja na mednarodnem trgu ni sledilo znižanje cen življenskih potrebščin

v državi, ker vlada s svojo davčno politiko življenjske potrebščine le podražuje.

Radi vsega tega nikakor ne moremo pristati na znižanje dosedanjih plač in ostalih doklad, ki so tudi sedaj za preživljanje nezadostne in ki se sučejo z vsemi dokladami in naturalijami od 20 do 50 Din dnevno in to za delo, ki je najtežje in ki je združeno z največjimi nevarnostmi, kljub temu, da priznavamo, da se državno rudarstvo nahaja v težkem položaju in da so tudi delavci dolžni, da s tem računajo.

Nasprotno predlogu direkcije predlagamo, da se dosedanje rudarsko delovno pogodbo podaljša na nedoločen čas in da se njena določila spoštuje, kar se dosedaj v mnogih slučajih ni zgodilo.

Končno izjavljamo, da ako direkcija kljub našim upravičenim razlogom na svojo roko prične z znižavanjem rudarskih plač, da bo državno rudarstvo prišlo v še težji položaj, ker bodo vsi sposobni delavci primorani državne rudnike zapustiti in produkcija bo padla, kar bo za državno rudarstvo katastrofalna posledica.

Vsled tega pozivljamo direkcijo, ministrstvo za šume in rude in celokupno vlado, da rešitve državnega rudarstva ne išče tam, kjer ga ne more najti in da išče tam, kjer se nahajajo viri, t. j.: v pobijanju birokratizma, protekcije in korupcije in v zboljšavanju prevoznih sredstev in znižavanju cen življenskih potrebščin.

Zastopniki direkcije so takoj izjavili, da je to stališče delavcev nemogoče izvesti. Da je zlasti nemogoče radi tega, ker bi s podaljšanjem dosedanje pogodbe bil obdržan dosedanj sistem plačila po družinskih članih, ki je ne samo nepravilen, nego tudi v gospodarsko-proizvajalnem pogledu škodljiv. Ker so delavci v deklaraciji izjavili načelno soglasnost z izpremembo sistema in ker direkcija ni popustila zlasti v pogledu znižavanja draginskih doklad, so se razgovori zopet prekinili.

Na tretji seji, ki se je vršila drugi dan, so delavci izjavili, da pristajajo načelno na izpremembo sistema plačevanja po družinskih članih in da gredo v tem pogledu še dalje nego direkcija in zahtevajo ukinjenje in plačanje enega dela plač v življenskih potrebščinah. Kot nadomestilo za ukinjenje rodbinskih doklad in življenskih potrebščin so delavci predlagali sorazmerno zvišanje denarnih plač. Po predlogu delavcev bi ostale poleg denarnih plač še sledeče ugodnosti: deputat premoaga, plačani dopusti in premije starejšim delavcem.

Direkcija je odgovorila, da ne more pristati na popolno ukinjenje življenskih potrebščin iz formalnih proračunskih razlogov. Odstopila je od znižanja draginskih doklad, ki tvorijo sestavni del denarnih plač. O plačanih dopustih je izjavila, da jih ne more osvojiti in da zlasti ne more osvojiti delavskih predlogov v pogledu povišanja denarnih plač. Prekinila se je tudi tretja seja.

Končni predlogi direkcije in delavcev izgledajo sledeče:

Kategorija	Končni predlog delavcev	Končni predlog direkcije
	v dinarjih	
Za kopače in slične kategorije delavcev (pri solarnah in v železarni v Varešu)	42	36
Za pomožne kopače	39	33
Za vozače	34 50	30
Za zgrinjače v jami .	33	24
Za paznike pri sesalkah	36—39	28'50—31'50
Za partijovodje in pomočnike	39, 42, 45, 48	31'50—34 50, 37'50—40'50
Za kurjače in strojnike	36, 39, 42	28'50—31'50, 34 50
Za vozače in delavce izven jame	27, 30, 33	21—24, 27
Za mlajše delavce izven jame	18, 21	12, 15

Po končnem predlogu ene kakor druge strani bi poleg denarnih plač dobivali delavci še 8 in pol dinarjev na storjeni ših.

Po predlogih delavcev bi znašal povprečen zaslužek najvažnejšega delavca v rudniku, *kopača*, ki dela v kombiniranem sistemu akorda in plače, z vsemi beneficijami 60 Din dnevno. Ostale kategorije bi zaslužile mnogo manj, a sorazmerno po kvalifikaciji. Razlika med predlogom direkcije in delavcev znaša okoli 8 dinarjev pri vsaki plači, kar znaša letno okrog 25 milijonov dinarjev. Toda če bi direkcija osvojila predlog delavcev, bi po dosežanem stanju itak pridobila v dveh pravicah, t. j., produkcija enega delavca z uvedbo zdravega sistema bi se zvišala in bile bi skupne delavske ugodnosti znižane za nekoliko odstotkov. Sprejem končnih predlogov direkcije pa bi med tem značilno znižanje skupnih delavskih plač za 20 odstotkov.

Delavci so izjavili, da vzamejo izjavo direkcije na znanje, da iz proračunskih razlogov ne more pristati na popolno ukinjenje dajatev v življenjskih potrebščinah in so v tem smislu predelali svoje predloge, nikakor pa ne morejo sprejeti ostalih predlogov direkcije. Ker direkcija ni pristala na sprejem predlogov delavcev, so se pogajanja na četrti seji razbila.

Po razbitih pogajanjih je nastalo v vseh drž. rudnikih brezpogodbno stanje in obe strani imata svobodne roke. Direkciji sedaj ne preostaja ničesar drugega, kakor da dosedanje pogodbo še nadalje izvaja, ali pa, da na svojo roko odredi nove delovne pogoje. Dočim se mora vedeti, da bi se delavci z uvedbo novih delovnih pogojev v smislu predloga direkcije uprli, bodisi kolektivno, ali pa v obliki zapuščanja rudnikov, ker bi postali delovni pogoji neznosni.

Končne odredbe o tem izredno važnem vprašanju bodo padle v ministrstvu za šume in rude, kjer se te dni vrše konference in o čemur bomo še poročali.

Naš protest.

Radi preganjanja naših zaupnikov in članov v Kranju in Rajhenburgu po orožnikih in politični oblasti smo poslali Delavski zbornici za Slovenijo v Ljubljani dopis s prošnjo, da ga napoti na za to merodajna mesta. Dopis se glasi:

Ljubljana, dne 22. avgusta 1925.

Delavska zbornica za Slovenijo
v Ljubljani.

Podpisana Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani (Obl. odbor Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije) si usvoja obrniti Vašo pozornost na to, da se slučaj, ko postopajo podrejeni organi politične oblasti v sporih med delojemalci in delodajalci naravnost v službo delodajalske strani, vedno bolj množe.

Posebno se občuti to v tistih krajih, kjer je razpuščala oblast po zakonu o zaščiti države tudi strokovne organizacije. Kar se nas tiče, veste, da smo vedno dokazovali, da bi bila največja napaka v strokovnih organizacijah organiziranih delavcev, ako bi dajali sami kakršenkoli povod, da bi mogel kdo identificirati boje, ki jih je prisiljeno voditi delavstvo s podjetniki, z bojem proti državi in politični oblasti.

Vi veste, da je postalo zedinjenje strokovnih organizacij ravno za to mogoče, ker razume vse delavstvo brez razlike političnega mišljenja, da strokovne organizacije nimajo namena voditi borbe proti državi. Vkljub temu pa podrejeni organi političnih oblasti ne postopajo temu primerno. Posebno velja to za rudarske revirje, ker je pristopila ogromna večina rudarskega delavstva nam priključeni Zvezi rudarskih delavcev.

Že zadnjič smo se Vam pritožili čez postopanje orožništva v Rajhenburgu, ki onemogoča rudarjem svobodo zborovanja in organizacije. Pod pritiskom orožništva se ni upala dati rudarjem nobena gostilna na razpolago svojih prostorov za zborovanje strokovne organizacije. Ko smo zahtevali v smislu tozadevnega Vašega dopisa od rajhenburške podružnice neke rudarske statistike — so zbirali rudarji to statistiko v gozdu.

Zgodilo se je, da je orožništvo zaplenjalo knjižice naše strokovne organizacije in pa naše dopise, četudi so se dotikali strogo strokovnih stvari. Tajnik Zveze rudarjev je proti temu postopanju na licu mesta protestiral in pojasnil čuvanjem zakona zakon. S kakim uspehom, to nam ilustriira postopanje orožništva proti rudarju Karlu Avsenaku, ki je razvidno iz pisma imenovanega rudarja, priobčenega v »Delavcu«.

Ako je prej izgledalo, da opravlja orožništvo čisto privatne posle Trbovelske premogokopne družbe, izgleda v tem slučaju, da se počenja zavzemati že za privatne posle posameznih kramarjev, katerim na ljubo izdaja protizakonite izplačilne prepovedi, katerim na ljubo vrši brez sodnije vloge eksekutorja z zaporno kaznijo.

Nič bolje ne postopa proti delavskim strokovnim organizacijam srezko poglavarstvo in orožništvo v Kranju.

Tam stoji delavstvo tamošnje tekstilne tovarne v težki borbi za 8urni delovnik. Ta nova tovarna dela v svojem obratu, ne meneč se za delavsko zaščitno zakonodajo, po 10 ur na dan. Vse to brez vsakega dovoljenja in brez plačevanja nadur. Delavstvo štiti napram temu kršenju zakona zakon. Ono zahteva, da se o delovnem času pravilno glasuje. Podjetje in oblasti skušajo to opravičeno gibanje delavstva s skrajnim terorjem udušiti.

Podjetje je odpustilo predsednika strokovne organizacije in celo vrsto delavcev, ki so stali v prvih vrstah te borbe. Ko se je moralo vkljub vsemu temu podjetje udati in izvesti glasovanje, je prisilil podjetnik s svojim moralnim pritiskom delavske člane volilne komisije, da so podpisali zapisnik, ki razveljavlja 160 proti 10urniku oddanih glasov in proglašja na podlagi 25 oddanih glasov, da je delavstvo za 10urnik!

Oblast postopa v tem slučaju tako, kakor da bi bili interesi tuje Jugo-česke tekstilne tovarnice njeni interesi.

Delavstvo te tovarne ima svojo strokovno organizacijo. Po veljavnih zakonih so članska zborovanja strokovno organiziranih članov, kjer se obravnavajo strokovne zadeve, prosta vsake prijave. Ker je pošiljala tovarna na shode, kjer se je govorilo o 8urniku, ljudi, ki so ji naznanjali, kaj je na njih kdo govoril in skušali zborovanja tudi s silo razbijati, je tajnik Splošne Delavske Zveze Jugoslavije, Alojzij Leskošek, v želji, da bi se mogel nasloniti proti nasilju, na avtoriteto oblasti, tak shod naznanil.

Ko pride na shod, je bil tam vladni komisar in orožniška patrulja. Vladni komisar je naznanil, da shod preprečuje, ker je došla prjava le dva in pol dneva prej! Ker je mogel biti pri tej priliki še dvom, ali gre za strokovni shod, je sklical tajnik za drugi dan shod z izrecno pripombo, da je namenjen samo za člane strokovnih organizacij.

Kljub temu je orožniška patrulja tudi drugi dan asistrala pri zborovalšču in to kljub popolnemu miru z nabiti puškami! Šele na energično intervencijo je bilo mogoče zborovati. Pri tem pa je orožnik zabranil pristop vsem mlajšim delavcem, kakor da bi šlo za politični shod in ne za 8urni delovnik.

Ko je zgoraj omenjeno potvorjeno glasovanje Inspekcija dela razveljavila, je bil 17. avg. v Kranju tajnik podpisane strokovne komisije Joža Golmajer v namenu, da pouči delavstvo o formalitetah glasovanja.

Da se izogne vsem nepravilnostim, je sklical sestanek po § 2 dr. zakona z vabili. Ko pa pride pred zborovalni prostor, najde vhod zopet zastražen z orožniško patruljo pod poveljstvom stražmojstra Javornika, ki je razganjal na sestanek vabljeno delavstvo.

Na intervencijo podpisanega tajnika se je zborovanje sicer vršilo. Udeležiti pa se ga je moglo le majhen del delavstva, v kolikor se niso zbal orožništva. Mladoletnim je stražmojster tudi pri tej priliki zabranil vstop.

Pri tej priliki smo zvedeli, da misli oblast bivšega predsednika naše strokovne organizacije — ki ga je vsled borbe za 8urni delovnik tovarna vrgla na cesto — še izgnati iz Kranja.

Vse to se more dogajati po našem mnenju le zato, ker je kranjski župan g. Pirč soudeležen pri sicer inozemskemu podjetju Jugoslovenski-češki tekstilni tvornici.

Tako se ustvarja delavstvu sovražno javno mnenje, kateremu oblast očividno podlega, čeprav bi morala stati v tem slučaju na strani tistih, ki branijo zakon.

Tudi tu se govori o zakonu o zaščiti države, čeprav v tej tovarni ni bilo nikdar organizacije, ki bi bila po temu zakonu razpuščena in čeprav Splošna Delavska Zveza Jugoslavije, ki ima v Kranju svojo podružnico, ni dala nikdar nikomur najmanjšega povoda, da bi smel postopati proti njej po temu zakonu.

Razumeli boste, da v nas odpor proti krivici, ki se delavstvu godi, prekipava. Mi proti takemu in podobnemu postopanju oblasti najodločnejše protestiramo.

Po našem čutu gre v zgoraj opisanem za polno stvar, ki so v tako prekem nasprotju s tem, kar bi moralo biti, da bi bilo na mestu, da preišče državni pravdnik, ali ne gre tu za slučaje nevarne grožnje, goljufije in zlorabe uradne oblasti.

Prosimo naslovljeno zbornico, da predloži ta naš protest na merodajnih mestih, da se to nečuveno postopanje odpravi.

Zajedno Vas obveščamo, da se bomo za slučaj Rajhenburg posvetovali z našim pravnim zastopnikom, v koliko niso na mestu tu še ostrejši koraki.

Za Strokovno komisijo za Slovenijo (Pokr. odbor GRSJ) v Ljubljani:
Joža Golmajer l. r., tajnik.

Radovedni smo, kaj bodo kompetentna mesta na ta naš upravičeni protest ukrenila? Pozivljamo vse naše zaupnike in člane, da nas v takem in sličnem postopanju takoj obvestijo, kajti ne smemo dopuščati, da se nas vrže v položaj podrejenih državljanov.

Naši socialni zavodi.

V »Uradnem listu« št. 66, z dne 14. julija t. l., je bila objavljena bilanca naše največje in najvažnejše socialne institucije: *Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani*. — Objavljena bilanca je suhoparna, brez vsakega širšega poročila in komentarja; ali je obenem za vsakega, ki se zanima za socialno zavarovanje, tako jasna, da bi se morala s to bilanco vsa naša, zlasti pa delavska javnost, nekoliko več baviti, kakor je bil to slučaj do sedaj.

Omenjena bilanca je zrcalo položaja, v katerem se OUZD nahaja, ter zrcalo našega gospodarskega in socialnega položaja v Sloveniji. Bilanca je obenem »memento« našemu delavstvu in javnosti, da se zgane in napravi potrebno remediuro, da ta socialni zavod reši propadanja, da ne rečemo neizbežne katastrofe.

Poglejmo si glavne številke iz te bilance, ki govore same za-se dovolj jasno:

Dne 31. decembra 1924 je znašala vsa *aktiva* 37.272.442,92 Din. Med aktivni je nič manj kakor 22.575.551,13 Din *neizterjanih zavarovalnih prispevkov*, to se pravi, da delodajalci dolgujejo zavodu preko *dvaindvajset in pol milijona dinarjev*, v kateri vsoti je nad polovico prispevkov, katere so delavcem odtegnili in zase pridržali, kar ni lepo, da ne rečemo nepošteno.

Do konca leta 1923 je OUZD imel 7.843.810,60 Din pribitka, v letu 1924 pa 16.938,49 izgube.

Iz računa izgube in dobička je razvidno, da je zavod v letu 1924 izdal samo na podporah sledeče vsote: hranarina 10.819.675,91 Din, porodnina 1.142.751,40, dečja oprema 1.513.086,30, oskrba v bolnici 3.129.275,45, dojnina 69.055,80, pogrebna 358.465,48, babiški honorar 333.816 Din, skupaj 17.366.126,34 Din.

OUZD je torej v letu 1924 izdal samo na raznih podporah preko *sedemnajst milijonov dinarjev* ali približno 60 odstotkov od predpisanih prispevkov (29.429.542 D je bilo predpisanih). Poleg podpor je OUZD izdal 3.503.192,12 Din za zdravila in zdravilne pripomočke, 3.413.933,86 za zdravnike, 5.673.134,74 za *upravne stroške* (plače uradnikom, pisalne potrebščine itd.).

Rezultat bilance kaže jasno, da je treba hitre in izdatne remedure, ako se hoče zavodu omogočiti izvrševanje njegove naloge, ako se noče, da bo zavod hiral in propadal.

Toda v kakšni smeri? O tem so mnenja različna. Eni so za to, da se dajatve znižajo, drugi, da se prispevki zvišajo; eni in drugi pa obenem trdijo, da je ena in druga operacija iz socialnega in gospodarskega stališča neizvedljiva. Vendar ne

povedo, kako zavodu odpomagati in kako rešiti zavod preteče nevarnosti.

Vzrok neugodni bilanci OUZD ni toliko radi v zakonu določenih previsokih dajatah, kakor to nekateri trdijo. Vzroki so čisto drugi. Prave vzroke je treba iskati pri *delodajalcih, pri zavarovalnicah, pri nadzorovalni oblasti oziroma ministrstvu za socialno politiko, pri upravi zavoda samega in* konečno v *slabi gospodarski konjunkturi*.

Poglejmo si prvi vzrok: Delodajalci se opravičujejo, da ne morejo radi gospodarske krize redno plačevati predpisanih zavarovalnih prispevkov. Ta trditev delodajalcev ne drži iz enostavnega razloga, ker je v svoti 2 in pol milijona dinarjev vračunanih tudi najmanj polovico prispevkov, katere so delodajalci *delavcem že odtegnili*, zavodu pa ne obračunali. Pa tudi ostalega dela ne plačajo delodajalci iz svojega, temveč so ta izdelek že v veliki večini zaračunali med režijske stroške, katere mora nositi konzument, ki mora kupljene predmete toliko dražje plačati. — Je pa še druga stran, ki zavodu onemogoča prosep in ki delodajalcem koristi.

V Sloveniji je vkljub precej dobremu aparatu zavoda še najmanj 10 odstotkov zavarovanju podvrženih oseb, katere radi premišljene in nepremišljene malomarnosti delodajalcev niso za zavarovanje priglase. Koliko pa je še takih, ki so *prenižko zavarovani*. Kakšne ogromne vsote izgubi zavod radi teh nepriglasi in prenižko priglasi delavcev, za katere so delodajalci, vkljub temu, da ne plačajo zavarovalnih prispevkov, po veliki večini prispevke zaračunali med režijske stroške. Tu je prva naloga OUZD in vlade kot nadzorovalne oblasti, da skušata temu odpmoči, ker delodajalci sami, ako se še tako lepo na nje vpliva, z lepo besedo ne bodo izvršili svoje dolžnosti do zavoda. Zakon se mora v celoti izvajati, ali pa bo zavod hiral.

Da je vsota 17 milijonov dinarjev za same dajatve ogromna, je vsakemu jasno. Da ta vsota daleč prekaša vse dosedanje dajatve, ne more nihče zanikati. Obratno moramo konstatirati, da, ako bi znesek za dajatve ostal na tej višini, bi OUZD bilo onemogočeno vršiti svojo nalogo, ker zavod ni samo radi tega, da bi delil podpore; njegov namen je dalekosežnejši in pomembnejši.

Vzroki vedno naraščajočim izdatkom za dajatve so razni. Prvi je pomanjkanje socialnega čustva v gotovem delu zavarovancev samih, drugi je težka gospodarska kriza in brezposelnost, ter nevedba zavarovanja zoper brezposelnost, starost in onemoglost.

Koliko je bolnikov, ki so bolni samo radi pomanjkanja *dela in sredstev*? Koliko je bolnih radi starosti in onemoglosti?

Vsi ti ogromni izdatki gredo na račun bolniško-zavarovalne panoge, mesto na račun zavarovanja za brezposelnost, starost in onemoglost.

Nadaljni vzrok je številna simulacija, obstoječa po večini iz nekvalificiranih podeželskih zavarovancev, ki navadno obole v zimskem času ali pa v času žetve. Med simulanti je tudi del takih, ki stoje na stališču, da ako plačajo prispevke, morajo tudi dobiti dajatve, brez ozira, ali so za delo sposobni ali nesposobni. Njim ni prav nič mar, kakšnemu namenu mora zavod služiti, pa jim tudi ni mar, ako zavod jutri skrahira, ker na bodočnost oni ne mislijo.

Nič manj zavodu ne škodujejo tisti, ki sicer sami zavod ne izrabljajo, ki pa radi novega zakona in strogo centraliziranega aparata ne smatrajo zavoda več za svojo, temveč za last birokracije. A ravno ta del je bil nekaj stebra bolniških blagajn, ker jih je smatral za svoje.

Velik del proletariata se zaveda, da on nima danes v zavodu direktne, od njega izvoljenega zastopstva in da je indirektno zastopstvo brez večjega upliva na upravni aparat.

Kako temu odpmoči? Kako ta naš zavod dvigniti?

Delavske strokovne in politične organizacije čaka na tem polju velika naloga, ker one so poklicane, da se za socialno zavarovanje bojujejo in za njega zboljšanje potegujejo.

Prve in glavne naloge vtem momentu bi bile: Boj za popolno izvedbo zakona za zavarovanje delavcev, brez ozira na finančne težkoče, na katere se izgovarjajo delodajalci. — Boj za uvedbo zavarovanja zoper brezposelnost, starost in onemoglost, da se s tem razbremenijo bolniško zavarovanje. — Boj proti simulaciji in to predvsem potom predavanj in tiska, na katerih in v katerem naj se na popularen način pojasnjuje vzvišen socialni in gospodarski namen in pomen socialnega zavarovanja za delavstvo in družbo. — Pomagati uradnim organom v boju proti simulantom s tem, da se obvešča na tiste, ki so v bolnem stanju, ki pa doma delajo itd., ter da se simulante same opominja na zlo, ki ga delajo. — Boj za čimprejšnjo izvedbo volitev v OUZD, da pridejo na ta način zavarovanci do svojega pravega zastopstva in upliva. — Boj za uvedbo popolne samouprave v smislu zakona — decentralizacijo urada —, da bo zavarovancem mogoče na licu mesta — pri ekspozituri — nuditi vse to, kar jim zakon garantira, brez vsakega čakanja in dopisovanja. Končno je potrebno v svo silo se bojevati, da se v delavstvu zopet vzbuji zavest, da je socialno zavarovanje njegovo in da ga mora ono braniti.

Samo naprej je pot.

(K zedinjenju.)

V zadnji številki smo poročali, da stoji strokovni pokret tudi izven Slovenije pred popolnim zedinjenjem. Danes prinašamo na drugem mestu poziv na kongres zedinjenja, ki ga je izdal izmed obeh centralnih strokovnih instanc in od strokovne organizacije tiskarjev sestavljeni akcijski odbor. Žal, da moramo ob enem poročati, da se na plenumu neodvisnih strokovnih organizacij ni posrečilo doseči popolnega soglasja glede zedinjenja strokovnega pokreta. Mi to obžalujemo. Mi bomo podpirali slej ko prej vsa stremjenja, ki gredo za popolno enotnostjo strokovnih organizacij, v katerih mora biti mesto za vsakega razredno čutečega proletarca.

Naša bodoča naloga bo, da pritegnemo tudi na odgovorna mesta vse, ki so s svojim dosedanjim delom dokazali, da zaslužijo zaupanje delavstva. Predvsem vse tiste sodruge, ki so požrtvovalno sodelovali, da je šlo to v Sloveniji gladko, kar je zvezano izven Slovenije s takimi težkočami.

To mislimo, da je postalo vpricho težav pri delu za zedinjenje, ki se pojavljajo izven Slovenije, dvakrat potrebno.

Vse naše delavstvo mora začutiti, da so strokovne organizacije res pravi skupni dom nas vseh. Ta dom je bil zrušen. Ta dom se nam je posrečilo z žrtvami in samozatajevanjem zopet vpostaviti. Sedaj preostaja še to, da si ga tako uredimo, da se bodo čutili v njem vsi doma.

Če to napravimo, potem bomo lahko rekli to, kar smo zapisali na čelo tega članka: Naj se godi okrog nas karkoli. Mi poti nazaj ne poznamo. Preveč je bilo na tej poti trpkih izkušenj in gorja. Mi poznamo samo pot naprej — do popolne strokovne enotnosti in duhovnega zblizanja.

Branite vsi to pravo pot! Potem bomo skušali privedi s skupnimi močmi tudi druge na njo. Edinost daje moč in uspehe, ki bodo silnejši agitatorji za našo pravilno smer, ko same besede.

Lepa zmaga tobačnega delavstva pred obrtnim sodiščem

Uprava tobačnega monopola je pri lanskim regulaciji plač občutno skrčila dotedanjo rodbinsko doklado. Temu nasproti je pa samo neznatno zvišala osebno doklado, tako da imajo številne tobačne delavke od 1. septembra l. l. dalje znatno manjše prejemke kakor pa poprej. Višek krivičnosti je pa monopolska uprava dosegla s tem, da je od mnogih tobačnih delavk celo zahtevala, da ji morajo za čas od aprila do septembra 1924 vrniti znaten del rodbinskih doklad, ki so jih seveda že davno porabile. Vsi protesti in vse prošnje so bile zastonj. Monopolska uprava se je samo izjavila za pripravljenost, da se ji odplačajo dotične vsote, ki so bile prav znatne in so pri nekaterih delavkah presegale 3000 Din, ne v celim znesku naenkrat, temveč v obrokih. V resnici je monopolska uprava letos po Veliki noči pričela prizadetim delavkam odtrgavati vsako dekadno po 50 do 100 Din. Ker prošnje niso nič zalegle, so bile tobačne delavke končno prisiljene, da so se zatele za odpomoč k sodišču.

O taki tožbi se je dne 14. avgusta t. l. vršila razprava pri obrtnem sodišču v Ljubljani. Sodišču je predsedoval podpredsednik deželnega sodišča g. Rekar, sodnika pa sta bila za delojemalce sodr. Franc Bučan in za delodajalce ravnatelj mestne elektrarne inž. Ciuha. Kot tožnica je nastopila sodelavka Angela Lotrič, za toženi erar pa zastopnik finančne prokurature dr. Pretnar.

Predsednik je najprej prebral tožbo, iz katere je izhajalo, da je tobačno delavstvo do 1. septembra 1924 prejelo plačo in doklade natančno v smislu tedaj obstoječih mezdnih pogojev, ki so bili od obeh strank priznani. Ker monopolska uprava nima pravice za nazaj enostransko zniževati plač, tudi ni opravičena, da bi zahtevala vrnitev enega dela teh plač, ki so jih tobačne delavke pošteno prejele in tudi davno že porabile za preživljanje svojih rodbin.

Zastopnik toženega erarja se je skliceval na odloke monopolske uprave in ministrstva financ, po katerih naj bi veljale zmanjšane rodbinske doklade že od 1. aprila 1924 dalje.

Sodišče je uradoma zaslišalo g. ravnatelja tobačne tovarne o raznih vprašanjih glede razmerja tobačnih delavcev.

Po tajnem posvetovanju sodišča je potem predsednik razglasil sodbo, s katero se je tožbi ugodilo in se je obsodil državni erar, da vrne odtegnjeni znesek.

Ta sodba je za prizadeto tobačno delavstvo važna in je pričakovati, da se bo to vprašanje sedaj v kratkem času ugodno rešilo.

Žerjavov pravilnik.

Dne 27. decembra lanskega leta je prineslo »Jutro« božično darilo dr. Gregor Žerjava, takratnega ministra za šume in rude jugoslovanskim rudarjem v obliki novega »Pravilnika« o bratovskih skladnicah. A vnetega zagovornika tega pravilnika smo našli rudarji v dr. J. Bohincu.

Mi, ki hvala bogu posedujemo še nekoliko zdravil možgan v glavi, smo takoj spoznali, da to nena-

ravno spočeto dete ne more odgovarjati nalogi, za katero je bilo ustvarjeno, namreč interesom rudarjev.

Da se v tem oziru nismo varali, je dokaz v tem, da sedaj, ko se nahajamo v težki industrijski krizi, osobito v premožovni, ko rudarski podjetniki vedno bolj reducirajo svoje delavstvo, se vidi, v čem tiči pravi zajec. Že na tozadevni anketi v Ljubljani je izjavil dr. I. Golia, tajnik »Zveze industrijcev«, da se ta »Pravilnik« praktično ne da izvesti, ker nima matematične podlage. To se pravi, da se na podlagi dosedanjih prispevkov dajatve predvidene v »Pravilniku« ne morejo izvesti. Pa to, kar takrat ni razumel, (ali pa ni hotel op. pascal) zastopnik »Zveze industrijcev«, to danes razumejo rudarski podjetniki tako dobro, da bo imel ta »Pravilnik« kmalu svojo matematično podlago in to tako, da se bodo prispevki lahko še znižali, a dajatve zvišale? Pa kako to, bo marsikdo rekel? Enostavno! Rudarski podjetniki sklicujejo se na rudarsko krizo, odpuščajo sedaj le samo tiste, kateri že imajo 10—25 let službene dobe, a zdravnik pravi, da še niso za upokojeve. Pri delu pa se obdrže oni delavci, kateri še nimajo karenečne dobe. Ko bo pa prišla ponovna kriza v premožovni industriji, pa bodo zopet ti šli na cesto in bodo drugi čakali karenečne dobe. Tako bo dobilo Žerjavovo darilce matematično podlago, a rudarji bodo na cesti umirali brez pokojnine. Rudarji, ali si bomo pustili to dopasti?

Koliko plača delavec za bolniško zavarovanje!?

Delavci, zlasti sezonski, stavbni, kakor tudi delavci, zaposleni na deželi, se vedno pritožujejo, da jim delodajalci odtegujejo previsok prispevek za bolniško zavarovanje, kateri nikakor ne odgovarja tozadevnim zakonskim predpisom. Nekateri delodajalci odtegujejo po 20 in celo 50 odstotkov več, kakor bi smeli.

Da se ta krivica odpravi, podajamo našim čitateljem sledeča pojasnila: Bolniško zavarovalni prispevek znaša na teden 36 odstotkov od enodnevne zavarovane plače. Na primer: Delavec, ki zasluži čez 40 Din na dan, je zavarovan samo za 40 Din. (To je najvišja zavarovana mezda.) Za teh 40 Din zavarovane mezde znaša zavarovalni prispevek na teden 14.40 Din, to je 36 odstotkov. K temu prispevku se prišteje še 5 odstotkov za Borzo dela, kar znaša 72 para, skupaj torej 15.12 Din. Od tega skupnega zneska plačata delavec in gospodar vsak polovico, tako da odpade na delavca tedensko 7.56 Din. Razen tega plača delavec še ves prispevek za Delavsko zbornico, ki znaša 0.5 odstot. od zavarovanega dnevnega zaslužka, to je 1.20 Din na teden. Skupni prispevek, katerega mora plačati oni delavec, ki zasluži čez 40 Din dnevno in je v najvišjem (17.) zavarovalnem mezdnem razredu, znaša 8.76 Din tedensko.

Ker je po današnji zavarovalni razpredelnici 17 mezdnih razredov, je delavcu, ki zasluži 40 Din in manj dnevno, težko določiti vsoto skupnega zavarovalnega prispevka, katerega mora plačati, oziroma mu delodajalec od plače odtegne. (Prinašamo pregled prispevkov za vseh 17 mezdnih razredov.) V teh zneskih je že vračunan prispevek za Borzo dela in za Delavsko zbornico, ki znaša v dinarjih za mezdne razrede od I.—XVII.:

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
—38	—47	—57	—69	—85	1'20	1'46	1'75	2'12
X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	
2'56	3'07	3'68	4'38	5'26	6'31	7'45	8'76	

Toliko in niti pare več ne sme delodajalec delavcu odtegniti za označene prispevke. Prispevek za nezgodno zavarovanje mora plačati delodajalec sam. — Prepričajte se po vaših zaupnikih, v katerem mezdnem razredu se po ozirom na vaše plače nahajate in skrbite za to, da vam delodajalec ne odtegne več, nego on pri blagajni odračuna. j. n.

Domači pregled.

Stavka lesnih delavcev v Banjaluki.

Uprava lesne industrije »Bosna« d. d. v Banskim Luci je stavila delavstvu zahtevo po 10—15 odstotnem znižanju plač. Delavstvo je stopilo v stavko, da brani ne le dosedanje svoje plače, temveč tudi osemurni delovnik. V tej borbi se nahaja že skoro štiri tedne. Akcijo vodi Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Stavka v Drvaru.

V državnem podjetju v Drvaru (Bosna), ki zaposluje 5000 delavcev, je izbruhnila 18. avgusta stavka. Povod stavki je bila zahteva podjetja, da se v vseh državnih podjetjih znižajo plače za 20 odstotkov, ter se podaljša delovni čas. Najbrže bodo stopili v stavko tudi železniški delavci, ki so zaposleni na progi Prijedor—Knin. V tem slučaju bi bil ustavljen na tej progi ves promet.

Gibanje v sladkornih tovarnah.

Delavci tovarne sladkorja v Čupriji so predali upravi tovarne zahtevo za povišanje plač ter nekatere druge zahteve. Pogajanja še niso končana, iz tega je upati, da bo to gibanje končalo z uspe-

hom. Zahteve so vložili tudi delavci in nameščenci sladkorne tovarne v Novem Vrbasu. Poleg zvišanja draginskih doklad zahtevajo priznanje delavskih zaupnikov. To zahtevo so stavili radi tega, ker je državna uprava v zadnjem času odpuščala pri raznih prilikah delavske zaupnike. Nadalje so vložili zahteve tudi delavci v Crvenki. Uprava je obljubila, da bo pričela s pogajanjmi koncem tega meseca.

Mednarodni pregled.

Sodr. Delory,

bivši socialistični župan, sedaj socialistični poslanec v francoskem parlamentu, je v 68. letu starosti umrl. Pokojni Delory je bil eden prvih pionirjev francoskega strokovnega gibanja. V povojnem času je z vso vmeno sodeloval pri obnovi opustošenih severno-francoskih krajev.

Francoski učitelji pristopili k amsterdamski strokovni internacionali.

Sindikat francoskih učiteljev, ki šteje 80 tisoč učiteljev, je sklenil soglasno, da pristopi organizacija v sestav delavskih strokovnih organizacij amsterdamskega pravca. S tem je postal sindikat francoskih učiteljev je organičen del Mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu. V Franciji šteje učiteljski stan 120.000 učiteljev; od teh jih je dve tretjini sedaj v najjačji internacionali. Fronta ročnega in duševnega delavstva ni več gola fraza, temveč gola potreba in nujnost. Ko bo ta silna stavba dokončana, tedaj bo bila sedanjemu družabnemu redu in njegovim predstavnikom zadnja ura. Na najnovejši pridobitvi čestitamo naši Mednarodni zvezi v Amsterdamu, francoskim sodrugom-učiteljem pa kličemo: Dobrodošli novi poborniki razrednega boja! Naprej do Vaše zmage, ki je tudi naša zmaga! — Kaj pa naši učitelji?

Železničarska stavka v Nemčiji.

Pogajanja med državno železničarsko strokovno organizacijo v Nemčiji, ki so se vršila 19. t. m., niso imela uspeha. Istotako so se razbila pogajanja, ki so se vršila 21. avgusta. Železničarji zahtevajo z ozirom na porast draginje zvišanje plač, na katero pa uprava državnih železnic pristane samo v nekaterih slučajih. Nevarnost, da izbruhne splošna železničarska stavka v Nemčiji, je velika.

Stavka kovinarjev v Varšavi

še vedno ni končana. Stavke se udeležuje 18.000 kovinarskih delavcev.

Stavka pariških bančnih uradnikov

traja dalje. V Marseillu se je vršila 24urna solidarnostna stavka bančnih uradnikov. Zveza strokovnih organizacij bo o stavki razpravljala na posebnem kongresu, kjer bo stavila predlog, da izrazijo francoski delavci svoje simpatije pariškim bančnim uradnikom na ta način, da bodo zaslužek enega dne žrtvovali za njihov stavkovni sklad. Kongres se bo pečal tudi z vprašanjem generalne stavke v Parizu.

Stavke pristaniških in ostalih delavcev.

V Londonu je stopilo v stavko 50.000 pristaniških delavcev in mornarjev. Preti tudi izbruh stavke v hamburškem pristanišču, ker so odpovedali podjetniki tarifno pogodbo. — Stavkajo nadalje občinski delavci v Potsdamu, ker je hotela občinska uprava uvesti 9 in 10urni delovni čas. — Neizogibna je stavka ameriških rudarjev, ki stopijo v stavko 1. septembra. — Stavko so napovedali tudi poštni uslužbenci v Parizu.

Stavka tekstilnih delavcev v Nemčiji

se je končala. Pogajanja med delavci in delodajalci, ki so se vršila v Münchenu, so trajala nepretrgoma 12 ur. Podjetniki so izprtje 40.000 tekstilnih delavcev preklicali.

Odpust bančnih uradnikov v Nemčiji.

Od leta 1924 dalje je bilo odpuščenih v Nemčiji radi redukcije 21.000 bančnih uradnikov. V zadnjem času so se odpusti zopet ponovili in odpuščajo bančna podjetja že uradnike, ki imajo 15 do 20letno službeno dobo.

Mezde in delo v Nemčiji.

Zveza rudarjev Nemčije je izdala spomenico, v kateri ugotavlja, da znašajo rudarske mezde od predvojnih plač 85.67 odstotkov. Poleg mnogih drugih ugotovitev daje spomenica mnogo praktičnih nasvetov, kako bi se zvišalo rudarsko produkcijo.

Brezposelnost v Nemčiji.

V Nemčiji je prejelo v mesecu juliju državno brezposelno podporo 175.000 brezposelnih delavcev (med njimi 22.000 žena). Pri borzah dela je prijavljenih 450.000 delavcev, a skupno število brezposelnih cenijo na poldrugi milijon. Ministrski svet je predložil zakonski načrt za brezposelno zavarovanje.

Izseljevanje Poljakov iz ruhrskega ozemlja.

Leta 1913 je bilo zaposlenih v sedanjem ruhrskega ozemlju 120.000 poljskih delavcev, kar je znašalo 16 odstotkov vsega zaposlenega delavstva, dočim jih je zaposlenih sedaj le še 2 odstotka.

Mednarodni lesni kongres.

V mesecu aprilu 1925 je bila ustanovljena v Zürichu nova lesna družba pod vodstvom tvrdke Rosenberg z akcijskim kapitalom 30 milijonov frankov z nalogo, naj pripravi ustanovitev lesnega sindikata. Pri tej novi družbi so udeleženi: Bančna tvrdka Auf-

häuser v Münchenu, Švicarsko bančno društvo, Avstrijski kreditni zavod in bančna tvrdka J. H. Schröder Comp. Omenejni sindikat ne bo določal le cen za razne lesne trge, temveč ima tudi druge važne naloge. Sindikat daje posameznim lesnim podjetjem v notranjosti držav proste roke. Baval se bo predvsem z organizacijo izvoza. Sindikatu so se pridružili Wiener Donauwerke, Češkoslovaška D. G. Union in Banská Bystrica, Münchner Bayernwerke, Zagrebška Jugodrovo, Romunska Silvika, Berlinska Silvika in tvrdka Brüder Rosenberg v Kölnu.

Izseljevanje iz Avstrije.

V mesecu juniju t. l. se je izselilo iz Nemške Avstrije skupno 263 oseb. Najbolj se izseljujejo Avstrijci v Brazilijo oziroma v Ameriko.

Delavska zaščita na Japonskem.

Japonska vlada je izdelala zakon, ki se tiče delovnega razmerja med delavci in podjetniki. Glavna določba tega zakona je priznanje pravice združevanja delavcev. Zakon dovoljuje delavskim organizacijam sklepanje kolektivnih pogodb s podjetniki. Vsebuje tudi določbe, ki se tičejo kaznovanja onih delodajalcev, ki bi kršili zakon.

Zveze rudarjev na Češkoslovaškem

so sklenile, da skličejo dne 1. septembra t. l. državno konferenco vseh rudarjev s sledečim dnevnim redom: Poostreitev rudarske krize in zahteve rudarjev, ki so jih stavili 29. marca t. l. Konferenca se bo vršila v Pragi. Rudarski zastopniki bodo razpravljali in preiskovali razmere na premogovnem trgu ter stavili zahteve vladi. Nadalje bodo razpravljali o znižanju cen premoga in o zvišanju davkov.

Izseljevanje iz Švedske.

Iz Švedske se je izselilo letos 10.671 oseb, dočim se jih je prejšnje leto 29.328.

Zveza organizacij nameščencev v Nemčiji.

Iz »Vorwärtsa« posnemamo, da so sklenile: Zveza občinskih in državnih nameščencev, Državna strokovna organizacija nemških občinskih uradnikov, Enotna zveza železničarjev v Nemčiji in Nemška prometna zveza skupno zvezo v svrhu uspešnega skupnega nastopanja. Skupno delovanje se razteza na splošne zahteve in medznih vprašanjih in v vprašanjih socialne zakonodaje. Zboljšanje delovnih pogojev in skrajšanje delovnega časa je naloga posameznih zvez.

Kitajski delavci

so zborovali v Kantonu ter sklenili, da je stavka najuspešnejše bojno sredstvo proti imperializmu. Stavka nudi mnogo več uspehov nego bojkot. V pozivu povdarjajo, da jim je zmaga zagotovljena ter je obupavanje odveč, ker imajo v rokah življenje Kitajske. Vlada je delavcem deloma naklonjena, ker je napram njim brez vsake moči. Trgovci in industrijci so jo pozvali naj nastopi proti boljše viziranju Kitajske, ker ono uničuje trgovino in finance dežele ter otežkočuje preskrbo kitajskih mest z življenjskimi potrebščinami.

Naše organizacije.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Litija. V soboto, dne 22. avg. t. l. se je vršil v gostilni »Pri pošti« v Litiji shod predilniških delavcev. Na shodu sta govorila ss. Leskošek iz Zagreba in Weinberger iz Zagorja. Predmet zborovanja je bil: položaj delavstva v Jugoslaviji ter ujedinjenje delavskih organizacij v Jugoslaviji. Govornik je uvodoma prikazoval raznovrstna svetovna naziranja, kakor: katolicizem (klerikalizem), nacionalizem, socializem in komunizem. Dejal je, da je socialistična znanost dokazala, da je socializem najširša filozofija in najidealnejši svetovni nazor. Takoj za tem je razlagal težkoče o ujedinjenju delavstva na celem svetu in posebno še v Jugoslaviji. Te težkoče so nastale radi duševne razdvojenosti. Razdvojenost povzroča verstvo na eni in nacionalizem na drugi strani. — Človeška družba ima ljudi, ki učijo narod, da je dovolj, da se brigajo za življenje po smrti, vse drugo je nepotrebno, ker komur je Bog življenje dal, temu da tudi prehrano. Te nauke širijo popi. Ljudje se na njih zanesejo in postanejo s tem brezbržni za svoje telesno in duševno življenje sedanosti. Nacionalisti izrabljajo narod in s tem v zvezi tudi delavstvo na drug način. Priznavajo sicer materializem, vendar pravijo, da ljudje niso vsi enaki; zato je potrebno, da so oni gospodje brez dela, ki imajo pravico uživati sadove onih, ki delajo. Oboji, prvi kot drugi, so proti nam socialistom, ker smo za enakopravnost vseh ljudi. Oni niti enakopravnosti nečejo, ker se jim pri sedanjih oblikah človeške družbe boljše godi, kakor se jim bo godilo v družbi enakopravnosti. Duševna razdvojenost prihaja torej odtod, da se kmetje sučejo okrog klerikalizma, gospoda okrog nacionalizma ter delavci okrog socializma. Ker imamo povsod in v vsakem kraju kmete, delavce in gospode, je razumljivo, da ujedinjenja ne more biti. Mi delavci se s takimi ujedinjenji ne moremo, ki pravijo, da bomo dobili plačilo po smrti. Tudi s takimi ne, ki pravijo, da delamo za narod, a v resnici pa moramo delati za kapitalizem. Iz tega razloga boste razumeli, zakaj še proletarijat v Jugoslaviji ni ujedinjen in zakaj je delo za ujedinjenje tako težko, ker ne zadostuje pri tem le kvantiteta, ampak je treba kvaliteto duha razredne zavednosti, katero je treba širiti med proletarijat. Te dni se vrši pogajanje za ujedinjenje med našima centralnima inštancama GRSJ na

eni in CSOJ na drugi strani. V kolikor smo dosejati poučeni, ujedinjenje dobro napreduje. Uspeh ujedinjenja pa ni odvisen od dobre volje centralnih inštanč, temveč je uspeh odvisen od delavstva vseh tovarnih in delavnic, da se ono pripravi na duševno ujedinjenje socialističnega nauka. V tem slučaju se delavstvo v Litiji prav pridno pripravljalo na ujedinjenje, le žal, da imamo tudi v Litiji take ljudi, ki mislijo, da morajo biti strokovne organizacije njihove dekle. To so ljudje, ki niso za enakopravnost in pravico vseh ljudi. Take ljudi si bo treba zapomniti in jih zabeležiti v delavsko zgodovino razrednega boja, da bodo naši potomci znali, kdo je bil razbijač delavske solidarnosti tedaj, ko smo mi s težkim trudom gradili organizacijo. — Za s. Leskošekom je govoril s. Weinberger, kateri je v lepem primeru navajal necnotnost duha. Dejal je: Med malim kupom jabolk je lahko malo gnilih vmes, ker se takoj vidijo; med velikim kupom jih je pa lahko malo gnilih, ki okužijo ostale, tako da vsa segniyejo. V mislih je imel za zdrava jabolka razredno-zavedne sodruga, gnile pa nezavedne delavce, kateri lahko povzročijo razpad organizacije. Ta primer je bil za Litijo naravnost izborna poučen za tiste, ki obrekujejo in razbijaajo organizacijo stavbinskih delavcev. Pozival je navzoče na vztrajno delo za razširjenje duha proletarske razredne zavednosti. Po izvršenih referatih se je vršila debata med članstvom ter na to izvolitev predsednika, ker je prejšnji odšel iz tovarne. Za predsednika je izvoljen s. Kapler Jernej, Gradec 51. Nato se je lepo uspeli shod zaključil. — V nedeljo 24. avg. se je vršil shod kemičnih delavcev v Hrastniku, na katerem je poročal s. Leskošek v istem smislu, kakor v Litiji. Shod je prav lepo uspel. Razpravljalo se je tudi o kolektivni pogodbi, katero namerava podjetje poslabšati. Zavzela se bo napram temu akcija.

Maribor. V nedeljo, dne 9. avg. se je vršil ustanovni občni zbor podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije v Mariboru, v kateri so združeni občinski delavci, stavbinski delavci in mlinarji, ki so imeli dosejati kot posamezna stroka vsaka svojo podružnico, pripadajoči k različnim centralam, katere so sedaj združene v eni organizaciji, ki bo v bodoče močnejša zaslomba v borbi za obrambo njihovih pravic in priboritev boljšega položaja. V odbor podružnice so izvoljeni sledeči sodruzi: Predsednik Ivan Dvoršak, namestnik Simon Kramberger; blagajnik Miha Vtič, namestnik Franc Sterbal; zapisnikar Franc Žnidarič, namest. Franc Pivec; odborniki: Ivan German, Franc Zorman, Franc Adamič; kontrola: Ferdo Fras, Franc Lepša in Anton Eferl. Izvoljeni odbor je sestavljen iz vseh strok, tako da bo omogočeno sporazumno agitacijsko in organizatorično delo.

Tržič. Splošna Del. Zv. Jugoslavije, podružnica Tržič, sklicuje za četrtek, dne 10. septembra, svoj 1. redni občni zbor. Občni zbor se bo vršil ob pol 5. uri popoldne v dvorani Konzumnega društva za Slovenijo s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo dosejanega odbora; 2. Volitev odbora; 3. Razno. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora zanesljivo udeleže. — Odbor.

Dopisi.

Jesenice. Kovinarji na Gorenjskem zopet z enotnim duhom v enotni organizaciji vstvarjamo in gradimo. Ni daleč čas, ko bodo zaceljene vse rane preteklih dni v organizacijskem vprašanju. Zadnje čase smo imeli več dobro obiskanih javnih shodov, na katerih je podajal zaupniški zbor poročila. Stojimo v meznem gibanju, o čemur bomo prihodnjič več poročali. Zaupniški kader zboruje zopet redno vsako sredo v tednu iz vseh treh tovarn. Življenje v organizaciji postaja živahnejše, kar je pač skrajna potreba z ozirom na črne oblake reakcije, ki se zbirajo nad nami. Intrige in slepilo meščanskih organizacij pri nas, vse to je ostalo brezupljivo, blede in hira, ker se vračajo kot prerogjeni kovinarji nazaj v enotno organizacijo. Z velikim hrepenenjem pričakujemo dneva, ko bo delavstvo Jugoslavije v splošnem združeno v enotni organizaciji. Imamo sicer še mnogo za poročati, kar bomo obširneje storili prihodnjič. — Kovinar.

Tržič. V tukajšnji predilnici in tkalnici nas je zaposlenih okoli 900 delavcev, in tem delavcem na čelu stojita dva nadmojstra, za predilnico g. Stranjsky, za tkalnico pa g. Böhm, oba inozemca. Ta dva gospoda mislita, da lahko delata z delavstvom, kar se jima pač poljubi. Zaenkrat njih početja ne bomo razkrinkavali, pač pa ju opozarjamo, da naj malo boljše postopata z delavstvom, kajti delavstvo v predilnici se je tega že naveličalo. Ta dva gospoda naj se zavedata, da nimata opraviti z živino, temveč z delavci, ki znajo razločevati, kaj so navodila in kaj je šikana in naj nikar ne mislita, da jima je vse dovoljeno. Zaenkrat naj bode to v svari. V drugič pa bomo objavili vsa dejstva ter poskrbeli za to, da se o temu početju obvesti oblasti. Delavci, delavke! Vi pa vsi do zadnjega v organizacijo, ker le potem skupnosti bomo napravili red ter obračunali s takimi gospodi! — Več delavcev.

Dobrava. Dne 9. avgusta 1925 je po kratki in mučni bolezni za vedno zatisnil oči naš nepozabni sodrug Ivan Šivic ter v najlepšem cvetu svoje mladosti od 26. let legel v prerani grob. Pogreb ranjkega se je vršil 11. avgusta ob 5. uri pop. iz bolnice bratovske skladnice KID na pokopališču Koroška Bela. Delavstvo, zavedajoč se težke iz-

gube svojega neumornega sodruga, je uprav slovesno, z vsemi socialističnimi znaki, spremilo pokojnika na njegovi zadnji poti. Vse je bilo lepo in dobro organizirano, le g. župnik, po domače Skretarjev Matevž iz Kamne gorice, se je upiral udeležiti se spreveda, misleč, da iz naše rdeče zastave pihajo drugačni vetrovi ter jo je naglo odkuril domov. G. župnika iz Koroške Bele smo primorali vprašati za pojasnilo, ako ima on druge predpise za cerkvene obrede, kakor sosedne in druge župnije; sicer se nam zdi to Vaše početje le še samo smešno, ker v svetem pismu je jasno označeno, da je Kristus le v znamenju rdečega križa in rdeče zastave oznanjeval svoj nauk, ter z rdečo zastavo in križem od mrtvih vstal. Gospod župnik, kako je prav?! — Več delavcev.

Kaj se govori?

»Konzument« št. 12 je prinesel članek, podpisan od F. P., ki kritizira utemeljevanje zadr. Möderndorfer, ki ga je iznesel na občnem zboru Konzum. društva za Slovenijo.

Mi se ne bomo pečali s temi stvarmi, pač pa si moramo zapomniti besede, ki jih je F. P. napisal: »Cenjeni zadrugi! Ne po poti razdiralcev, marveč po poti graditeljev-pijonirjev. Vse za našo zadržno idejo!«

Mi, člani Konzumnega društva, se strinjamo s tem izvajanjem, ter tudi po naši moči delamo tako; nikakor pa nismo za to, da zadržnik, celo funkcionar, nekaj govorič o graditeljih in pijonirjih, medtem ko pa poznamo zadržnika pod imenom F. P. v Tržiču, ki niti ne kupuje svojih potrebščin v Konzumnem društvu za Slovenijo.

Mi smo siti takih farjev, ki nam pišejo lepe zvence besede, med tem ko sami niti najpotrebnejšega ne dajo svojim zadrugam. Ne besede, dejanja nas bodo rešila, dragi F. P.!

Več članov Konzumnega društva v Tržiču.

Zahvala. Podpisana se tem potom najiskrenejše zahvaljujem vsemu delavstvu steklarne v Hrastniku in Zagorju za zbrani denar v znesku 880 Din, katerega so mi podarili za časa preiskovalnega zapora mojega moža. Še enkrat najpristrčnejša hvala. — Hrastnik, 15. avg. 1925. — Ivana Brnjas.

Razno.

Novi rudniki zlata.

V Sibiriji so odkrili nedavno ogromno zlato žilo. Ruska sovjetska vlada je zaposlila v novo odkritem ležišču zlata 12.000 delavcev, kar priča, da novi rudnik ni majhen.

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

Štampilje
Iz kavčuka in kovine, etikete, vsakovrstne graverske izdelke priporoča industrijskim podjetnikom in obrtnikom
Anton Černe Ljubljana

Dvojnosladna
ržena - ŽIRA - ječmenova
je najboljša in zato najcenejša.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Najboljši šivalni in pletilni stroji

iz tovarne v Linču. - Ustanovljena leta 1867.
Vezenje poučuje brezplačno!

Konstrukcija izborna!

Izvištev elegantna!

Pisalne stroje „Adler“ in „Urania“.

iz prvih tovarn „Dürkopp“, „Styria“, „Waffenrad“ in „Steyer“. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10letna garancija.

Daje kolesa in stroje tudi na obroke!